

Souhrnná teritoriální informace Zimbabwe

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR v Lusace (Zambie) ke dni 4. 5. 2020
4. 5. 2020 11:44

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.8)
3. Vztahy země s EU (s.11)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.13)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.16)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.17)
7. Kontakty (s.25)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Zimbabwe je vnitrozemským státem bez přímého přístupu k moři. Rozloha je 390 580 km². Nejdelší hranici má Zimbabwe se svým východním sousedem Mosambikem (1231 km), dále sousedí se Zambii (797 km), Botswanou (813 km) a JAR (225 km).

Zimbabwe je unitární republikou praktikující prezidentský systém moci s existencí více politických stran. Ve skutečnosti je ale moc soustředěna v rukou úzké skupiny kolem prezidenta. Prezident je hlavou státu a zároveň předsedá vládě, která je odpovědná Sněmovně (House of Assembly). Zákonodárná moc je ústavou svěřena dvoukomorovému parlamentu, který se skládá ze Senátu a Sněmovny (House of Assembly). Senát má celkem 80 křesel (60 volených, 16 nominovaných regionálními radami, 2 vyhrazená tradičním vládcům, 2 osobám se zdravotním postižením), Sněmovna (House of Assembly) má celkem 270 poslanců, z toho 210 poslanců je voleno v jednomandátových volebních obvodech na základě většinového systému a 60 žen voleno na základě poměrného systému (6 žen za každou provincii).

Zimbabwe je členem OSN, Africké unie (AU), Hnutí nezúčastněných, skupiny G-15, Mezinárodního měnového fondu, Světové banky, Africké rozvojové banky, Jihoafrického rozvojového společenství (Southern Africa Development Community, SADC), Společného trhu pro východní a jižní Afriku (Common Market for Eastern and Southern Africa, COMESA), ACP, WTO a dalších.

Zimbabwe, kdysi jeden z nejbohatších států Afriky, dnes *de facto* patří do skupiny nejméně rozvinutých a nejchudších zemí světa (vláda ale toto zařazení odmítá). Špatná hospodářská politika vlády a ekonomická krize po roce 2000 hospodářskou základnou země hluboce otřásla. Řada průmyslových odvětví zanikla (výroba automobilů) nebo prodělává hlubokou krizi (ocelářství) a průmyslová výroba díky levným dovozům, drahým vstupům, zastaralému strojnímu vybavení a nedostatku financí stále klesá. Ekonomika země závisí z podstatné části na zemědělství a těžbě nerostných surovin (zlato, platina, diamanty, nikl, chrom, měď, azbest aj.). Zimbabwe se potýká s mnoha problémy – vysokou závislostí na klimatických podmínkách, nedostatkem financí (včetně hotovosti), zanedbanou infrastrukturou, nepříznivým investičním a podnikatelským klimatem, korupcí, nevykonnou státní správou a státními podniky. V žebříčku Ease of Doing Business se Zimbabwe v roce 2019 umístilo na 140. místě ze 190 zemí.

Energetika je nejslabším článkem ekonomiky. V zemi existují dva významné zdroje – uhelná elektrárna v Hwange s instalovanou kapacitou 920 MW, která má po probíhajícím rozšíření vzrůst na 1520 MW, a vodní elektrárna Kariba (1 050 MW). Žádná z nich nevyrábí na plný výkon, elektrárna v Hwange kvůli zanedbané údržbě a zastaralému zařízení, vodní elektrárna Kariba kvůli nedostatku srážek a nízké hladině vody (projev klimatických změn v posledních letech). Zimbabwe je nuceno elektřinu dovážet (z JAR a Mosambiku), nemá však na to dostatek financí, navíc i JAR se potýká s nedostatkem výroby. Výsledkem jsou každodenní mnohahodinové odstávky elektřiny, které těžce postihují celou ekonomiku.

Podkapitoly:

- 1.1. [Oficiální název státu, složení vlády](#)
- 1.2. [Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení \(vč. národnosti, náboženských skupin\)](#)
- 1.3. [Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let \(nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti\). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.](#)
- 1.4. [Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let](#)
- 1.5. [Platební bilance \(běžný, kapitálový, finanční účet\), devizové rezervy \(za posledních 5 let\), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba](#)
- 1.6. [Bankovní systém \(hlavní banky a pojišťovny\)](#)

1.7. Daňový systém

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

Název státu:

Zimbabwejská republika (Republic of Zimbabwe)

Složení vlády:

- Prezident: Emmerson Dambudzo Mnangagwa
- První viceprezident: Constantino G. D. N. Chiwenga
- Viceprezident: Kembo C. D. Mohadi
- Ministr zahraničních věcí a mezinárodního obchodu: Sibusiso Busi Moyo
- Ministryně obrany a válečných veteránů: Oppah Muchinguri-Kashiri
- Ministr financí: Mthuli Ncube
- Ministr místní samosprávy: July G. Moyo
- Ministr půdy, zemědělství, vody, klimatu a venkovského přesídlování: Perence Shiri
- Ministr dolů a rozvoje těžby: Winston Chitando
- Ministr životního prostředí, klimatické změny, cestovního ruchu a pohostinství: Mangaliso Ndlovu
- Ministryně průmyslu a obchodu: Sekesai Irene Nzenza
- Ministr veřejné služby, práce a sociálních věcí: Paul Mavima
- Ministr energetiky a rozvoje energetických zdrojů: Fortune Chasi
- Ministr dopravy a rozvoje infrastruktury: Joel Biggie Matiza
- Ministryně záležitostí žen, rozvoje komunit a malých a středních podniků: Sithembiso G. G. Nyoni
- Ministr vnitra a kulturního dědictví: Kazembe Kazembe
- Ministr spravedlnosti, právních a parlamentních záležitostí: Ziyambi Ziyambi
- Ministr vysokého školství, vědy a technologie: Amon Murwira
- Ministr základního a středního školství: Cain Mathema
- Ministryně mládeže, sportu, umění a rekreace: Kirsty Coventry
- Ministryně informací, propagace a hromadných sdělovacích prostředků: Monica Mutsvangwa
- Ministr informačních a komunikačních technologií, poštovních a kurýrních služeb: Jenfan Muswere
- Ministr zdravotnictví a péče o dítě: Obadiah Moyo
- Ministr rozvoje bydlení a sociálních zařízení: Daniel Garwe

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

- Počet obyvatel: 14,6 mil. (odhad 2020)
- Průměrná hustota obyvatel na 1 km²: 37,3

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva činí v současné době 1,9 %.

Věkové složení (odhad 2020):

- 0 – 14 let: 38,3 %
- 15 - 24 let: 20,2 %
- 25 - 54 let: 32,9 %
- 55 – 64 let: 4,0 %
- 65 let a výše: 4,6 %

Zimbabwejské obyvatelstvo je tvořeno z 98 % původními africkými kmenovými skupinami (z toho Šona činí 82 %, Ndebele

12 %, ostatní etnika 2 %), 1 % míšenci a z méně než 1 % bělochy. Polovina obyvatel vyznává synkretické (směsice křesťanského a domorodého) náboženství, 35 % křesťanské (anglikánské, římsko-katolické, protestantské), 14 % tradiční domorodá náboženství a 1 % ostatní (islám, hinduismus, judaismus).

Úředním jazykem Zimbabwe byla dříve pouze angličtina, nová ústava schválená v roce 2013 však uznává 16 oficiálních jazyků (kromě převládající šonštiny, ndebelštiny a angličtiny i veškeré minoritní jazyky a znakovou řeč). Šonštinu (Shona) aktivně využívá cca 70 % obyvatelstva a ndebelštinu (Sindebele) 30 %. Angličtinu ovládá většina obyvatel i mimo velká sídla.

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HDP (v mld. USD) nominální	20,0	20,5	22,8	31,0	29,5	28,1
HDP na obyvatele (v PPP, USD)	2 680	2 687	2 826	3 030	2 728	2 449
Růst reálného HDP (%)	1,8	0,8	4,7	6,2	-10,3	-10,5
Roční míra inflace (ke konci období, v %)	-2,1	-0,3	5,7	121,3	276,4	176,5
Roční míra nezaměstnanosti (v %)	5,4	4,2	4,9	4,9	4,9	N/A

Zdroj: EIU, pro rok 2019 se jedná odhad, pro rok 2020 o předpověď. Pro údaje k nezaměstnanosti je zdrojem ILO. N/A - údaj není k dispozici.

Země se nachází v hluboké ekonomické krizi. Naděje vkládané do nové vlády prezidenta Mnangagwy (vzešlé z voleb v roce 2018) ohledně liberalizace ekonomiky a provedení nutných reforem po dlouhé éře Roberta Mugabeho, která zanechala hospodářství země v troskách, se zatím nenaplnily.

Po desetiletí dolarizace ekonomiky v reakci na hyperinlaci v letech 2007-2009 vláda Zimbabwe v roce 2019 znovuzavedla národní měnu - zimbabwský dolar (ZWL) - a zakázala užívání cizích měn v tuzemském platebním styku. Výjimku dostaly

subjekty obchodující převážně se zahraničím, jako těžební firmy, dovozci ropných produktů či firmy působící v oblasti cestovního ruchu. Důvěra v novou měnu je však nízká, navíc bylo kvůli obavám z inflace prozatím vydáno pouze omezené množství oběživa v nízkých nominálních hodnotách. Přes oficiální zákaz proto ekonomika funguje z velké části nadále na bázi amerického dolaru. ZWL vůči USD rychle oslabuje a míra inflace opět nebezpečně roste. V reakci na pandemii Covid-19 bylo v březnu 2020 opět dočasně povoleno používání zahraničních měn. Fiskální stabilizaci měl podpořit Staff-Monitored program Mezinárodního měnového fondu. Fond ovšem v únoru 2020 zkonstatoval minimální pokrok v požadovaných reformách, zapříčiněný chybnou politikou a všeobecně rozšířenou korupcí. Úvěr od Mezinárodního měnového fondu nepřipadá v úvahu vzhledem k akumulovaným nesplaceným dluhům Zimbabwe vůči mezinárodním finančním institucím.

Svízelnou hospodářskou situaci v roce 2019 dále zkomplikovaly následky cyklonu Idai a nejhoršího sucha za desetky let. V současné době země čelí každodenním mnohahodinovým odstávkám elektřiny. Pravidelně dochází k výpadkům v zásobování pohonnými hmotami, léčivými i potravinami. Značná část obyvatelstva je odkázána na humanitární pomoc.

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

% HDP	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	18,7	17,0	17,0	17,0	16,3	15,8
Výdaje	20,8	24,0	25,0	22,6	23,7	24,2
Saldo	-2,1	-6,9	-8,0	-5,6	-7,4	-8,4

Zdroj: EIU, pro rok 2019 se jedná o odhad, pro rok 2020 o předpověď.

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

(mil. USD)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Běžný účet - saldo	-1 519	-591	-618	-1 389	-760	-425
Kapitálový účet - saldo	398	242	278	104*	N/A	N/A
Finanční účet - saldo	-1 455	-512	183	-1 061*	N/A	N/A

Devizové rezervy	434	407	293	87	60	59
Zahraniční dluh	9 380	11 224	12 115	12 286	11 909	11 244

Zdroj: EIU, IMF, pro rok 2019 se jedná o odhad, pro rok 2020 o předpověď. Údaje označené * jsou za 1. - 2. čtvrtletí 2018.
N/A - údaj není k dispozici

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní sektor je relativně funkční. V zemi aktuálně působí 20 komerčních bank, nabízejících většinu standardních služeb. [Seznam bank](#) s kontakty je uveden na webových stránkách centrální banky (Reserve Bank of Zimbabwe). Banky jsou ovšem obecně zdrženlivé, pokud jde o poskytování úvěrů, a jejich úrokové sazby jsou značně vysoké.

Nedostatek hotovosti je velkým problémem, který brzdí veškerou ekonomickou aktivitu. Ekonomika je de facto stále závislá na používání amerického dolaru jako prostředku směny. V únoru 2019 vláda oznámila vytvoření nové národní měny, tzv. RTGS (real-time gross settlement) dolaru, která existuje pouze v elektronické podobě. V listopadu 2019 došlo k první emisi nových bankovek a mincí - zimbabwských dolarů (ZWL), ovšem ve velmi omezeném množství. Vedle toho jsou od roku 2016 v oběhu tzv. bondy, jejichž hodnota k ZWL je 1:1. Kurz domácí měny vůči USD neustále roste (ještě rychleji na černém trhu), resp. čas od času dochází k její devalvaci. Vzhledem k všeobecnému nedostatku oběživa si navíc prostředníci při směně elektronických peněz na hotovost účtují provizi ve výši až 50 procent.

V Zimbabwe působí několik desítek pojišťoven. [Seznam pojišťoven](#) s kontakty je uveden na webu Insurance and Pensions Commission, která vykonává dohled nad sektorem.

1.7 Daňový systém

Výběrem daní a cel je pověřen Zimbabwský finanční úřad ([Zimbabwe Revenue Authority](#) - ZIMRA).

Daň z příjmů právnických osob: Zdaňuje se příjem společnosti, který vznikl ze zdroje v Zimbabwe (firmy obchodující v Zimbabwe jsou povinny zde založit pobočku nebo dceřinou společnost). Standardní sazba činí 24,72 % (základní sazba 24 % plus 3 % z ní příspěvek na boj s AIDS).

Daň z příjmů fyzických osob:

Příjem ze zaměstnání: uplatňovány jsou progresivní sazby příjmů:

- do 4 200 USD: 0 %
- 4 201–18 000 USD: 0 + 20 % za každý USD nad 4 201 USD
- 18 001–60 000 USD: 2 760 USD + 25 % za každý USD nad 18 001 USD

-
- 60 001–120 000 USD: 17 660 USD + 30 % za každý USD nad 60 001 USD
 - 120 001–180 000 USD: 35 760 USD + 35 % za každý USD nad 120 001 USD
 - 180 001–240 000 USD: 56 760 USD + 40 % za každý USD nad 180 001 USD
 - od 240 001 USD výše: 80 760 USD + 45 % za každý USD nad 240 001 USD

Jiné příjmy fyzických osob (z podnikání, pronájmu aj.) jsou zdaněny korporátní sazbou, tj. 24,72 %.

Srážkové daně:

- Daň z dividend: 10 % firmy na zimbabwské burze, 15 % ostatní
- Daň z úroků: 15 %, pro nerezidenty 0 %
- Daň z příjmu z licencí a manažerských a poradenských služeb: 15 %

Odvody na penzijní pojištění: zaměstnavatel a zaměstnanec odvádí po 3,5 % z hrubého měsíčního příjmu (do stropu ve výši 700 USD) zaměstnance prostřednictvím sociálního úřadu ([National Social Security Authority](#)).

Další odvody: Všechny společnosti v Zimbabwe jsou povinny odvádět 1 % z měsíčních hrubých mzdových nákladů jako tzv. Training Levy na rozvoj kvalifikace pracovní síly prostřednictvím Fondu pro rozvoj pracovní síly ([Manpower Development Fund](#)).

DPH: Standardní sazba DPH je 14,5 %. Osvobozeny jsou základní potraviny, zařízení na výrobu a dodávky elektřiny a pitné vody pro domácnosti.

Vedle ZIMRA lze získat aktualizovaný přehled daní na webových stránkách [PWC](#).

2. Zahraniční obchod a investice

I v zahraničním obchodě se jasně projevují strukturální problémy zimbabwské ekonomiky. Země má dlouhodobě vysoký schodek obchodní bilance. Export je tažen zemědělskými produkty a nerozstrými surovinami. Dominantním obchodním partnerem je tradičně JAR, roste zejména význam Číny.

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

(mil. USD)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Export	3 614	3 701	4 353	4 636	3 895	3 749
Import	6 062	5 236	5 472	6 628	5 195	5 788
Saldo	-2 448	-1 535	-1 119	-1 993	-1 300	-2 039

Zdroj: EIU, pro roky 2018 a 2019 se jedná o odhad, pro rok 2020 o předpověď.

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Hlavní destinace vývozu ze Zimbabwe v roce 2019:

Pořadí	Země	Objem vývozu (mil. USD)	Podíl na celkovém vývozu (%)
1.	JAR	2 034,3	63,5
2.	Spoj. arab. emiráty	591,0	18,5
3.	Mosambik	325,8	10,2
4.	Zambie	53,9	1,7
5.	Keňa	52,1	1,6
6.	Čína	38,9	1,2
7.	Belgie	37,5	1,2
8.	Botswana	29,0	0,9
9.	Namibie	6,4	0,2
10.	Nizozemsko	5,6	0,2

Zdroj: IMF

Hlavní dovozci do Zimbabwe v roce 2019:

Pořadí	Země	Objem dovozu (mil. USD)	Podíl na celkovém dovozu (%)
1.	JAR	2 040,4	49,0
2.	Zambie	919,4	22,1
3.	USA	149,5	3,6
4.	Čína	119,9	2,9
5.	Botswana	105,4	2,5
6.	Malawi	94,2	2,3
7.	Indie	82,6	2,0
8.	Velká Británie	79,5	1,9
9.	Kuwait	55,6	1,3
10.	Spoj. arab. emiráty	39,7	1,0

Zdroj: IMF

Členské země EU (EU27) byly v roce 2019 v úhrnu 5. největším dovozcem do Zimbabwe (96 mil. EUR, podíl 2,6 % na celkových dovozech do Zimbabwe) a šestou největší destinací pro vývozy ze Zimbabwe (46 mil. EUR, podíl 1,6 % na celkových vývozech).

2.3 Komoditní struktura

Hlavními vývozními položkami Zimbabwe v roce 2019 byly zlato, tabák, niklová ruda a koncentrát, platina, ferrochromová slitina, průmyslové diamanty, cukr, bavlna, makadamové ořechy. Hlavními dovozními položkami pak byly nafta, benzín, sojový olej, léčiva, motorová vozidla, pšenice, rýže, hnojiva.

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

Zimbabwský parlament v roce 2015 přijal zákon o zvláštních ekonomických zónách. V praxi ovšem doposud žádná zóna nebyla vybudována. První zvláštní ekonomická zóna by měla vzniknout v blízkosti města Norton cca 40 km západně od Harare.

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

mil. USD	2015	2016	2017	2018	2019
příliv FDI	421	372	349	745	N/A
stav FDI	3 967	4 339	4 688	5 433	N/A

Zdroj: UNCTAD; N/A - údaj není k dispozici.

V roce 2018, tj. po odchodu R. Mugabeho z čela země, byl zaznamenán určitý nárůst v přílivu přímých zahraničních investic. Převážná většina investic směřuje do těžebního průmyslu (zejména těžba diamantů, zlata, platiny, niklu), dále do oblasti fyzické infrastruktury, finančních služeb, zdravotnictví, dřevozpracujícího průmyslu, cestovního ruchu, zemědělství. Největším zahraničním investorem je Čína, dále pak Rusko, Írán a Indie.

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Oficiálně je Zimbabwe zemí otevřenou zahraničním investicím. Přímé zahraniční investice jsou vítány a investoři dnes mohou investovat do kteréhokoliv odvětví ekonomiky. Fakticky ale nejasná legislativa stále ještě většinu zahraničních investorů spíše odrazuje. Vlastnická práva jsou v Zimbabwe sice chráněna zákonem, který zaručuje ochranu všem subjektům, tato práva ale stále nejsou důsledně respektována (i po změně režimu v roce 2017 se vyskytly případy záborů farem a půdy). Zahraniční investoři mohou zakládat a vlastnit firmu (povinný 51% podíl místního subjektu byl zrušen), investoři mohou založenou firmu prodat, převést, mohou repatriovat příjmy a dividendy. Pro investory neexistují žádná nařízení týkající se nutnosti vytvářet zisk, kupovat přednostně místní zboží nebo povinného transferu technologií.

Zimbabwe je členem Multilateral Investments Guarantee Agency (MIGA), Overseas Private Investment Corporation (OPIC), United Nations Convention on International Trade a New York Convention on the Enforcement of Foreign Arbitral Awards. Uplatňování a vymahatelnost těchto mezinárodních smluv a dohod však až dosud byla z politických důvodů nízká. Bilaterálních dohod o podpoře a ochraně investic má Zimbabwe uzavřených dosti málo (nikoli s ČR).

Zahraniční investor musí nejprve získat souhlas Zimbabwe Investment Authority (ZIA) a rovněž souhlas příslušného resortního ministerstva. U ZIA existuje tzv. one stop shop, který by měl vyřídit všechny formality spojené s registrací nové firmy. Investici do existující firmy rovněž schvaluje Exchange Control Authority centrální banky (Reserve Bank of Zimbabwe).

V současnosti Zimbabwe nabízí řadu pobídek pro investory: osvobození od korporátní daně po dobu 5 let a snížená 15% sazba po dobu dalších 5 let pro všechny investory v režimu BOOT (build, own, operate and transfer) či BOT (build, operate and transfer), snížená 20% sazba korporátní daně pro výrobce vyvážející více než 50 % produkce, osvobození od korporátní daně po dobu 5 let pro provozovatele turistických zařízení ve vyhrazených zónách a pro developery průmyslových parků, bezcelní dovoz strojního zařízení, atd.

V žebříčku zemí podle Ease of Doing Business indexu Světové banky za rok 2019 se Zimbabwe umístilo na 140. místě ze 190 zemí, přičemž jako největší slabiny byly hodnoceny založení podniku, přístup k elektřině a vynucování smluv. Dalšími překážkami pro investory je špatný stav fyzické infrastruktury, vysoké dopravní náklady, velmi rigidní pracovní trh, vysoké platové náklady, nedostatek finanční hotovosti, stále ještě nedotvořená legislativa, rozšířené nerespektování vlastnických práv, korupce a nedostatek transparentnosti.

3. Vztahy země s EU

EU patří k významným obchodním partnerům i donorům Zimbabwe. K zemi zastává vstřícnější postoj než USA. V posledních letech byl podstatně zredukován sankční režim, k úplnému zrušení sankcí však dosud nedošlo. Po zrušení opatření podle článku 96 Dohody z Cotonou v listopadu 2014 byla po dlouhých letech obnovena rozvojová spolupráce se Zimbabwe. V rámci 11. EDF je pro Zimbabwe alokováno 234 mil. Euro. Programy jsou zaměřeny na dobrou správu věcí veřejných a obranu lidských práv (včetně podpory volebního procesu), dalšími prioritními obory jsou zdravotnictví a zemědělská výroba.

Zimbabwe je součástí regionu Východní a jižní Afriky, se kterým EU v roce 2007 dojednala prozatímní dohodu EPA. Ne všechny země regionu se k ní připojily, Zimbabwe je nicméně jedním ze signatářů.

Podkapitoly:

- 3.1. Zastoupení EU v zemi
- 3.2. Obchodní vztahy země s EU
- 3.3. Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegation of the European Union to the Republic of Zimbabwe

1 Norfolk Road, P.O.Box MP 620, Mt Pleasant
Harare, Zimbabwe
Telefon: 263 4 338158-164 / +263 772 568 980
E-mail: Delegation-Zimbabwe-hod@eeas.europa.eu

Web: https://eeas.europa.eu/delegations/zimbabwe_en

3.2 Obchodní vztahy země s EU

EU patří k významným obchodním partnerům Zimbabwe. Za rok 2019 členské státy EU27 do Zimbabwe dovezly zboží v úhrnu za 96 mil. EUR a dovezly ze Zimbabwe zboží za 46 mil. EUR. EU jako celek tak byla 5. nejvýznamnějším dovozcem do Zimbabwe s podílem 2,6 % na celkových dovozech a 6. nejvýznamnější exportní destinací pro Zimbabwe s podílem 1,6 % na celkových vývozech. V komoditním složení zimbabwských vývozů do EU dominuje hovězí maso, tabák, ocel a diamanty, dále pak řezané květiny, čerstvá zelenina. EU do Zimbabwe vyváží strojírenské výrobky všeho druhu, dopravní prostředky, léky a potraviny.

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

V roce 2014 byla obnovena přímá rozvojová spolupráce mezi EU a zimbabwskou vládou. V rámci 11. Evropského rozvojového fondu (EDF) poskytuje EU v letech 2014–2020 rozvojovou pomoc ve výši 234 mil. Euro rozdělenou do následujících sektorů:

- zdravotnictví (88 mil. €)
- hospodářský rozvoj založený na agroprůmyslu (88 mil. €)

-
- dobrá správa věcí veřejných a posilování institucí (45 mil. €)

Částka 6 mil. EUR směřuje na podporu organizací občanské společnosti, 3 mil. EUR na podporu Ministerstva financí Zimbabwe a dalších úřadů zapojených do implementace EDF, 4 mil. EUR byly alokovány pro technickou spolupráci.

Výběrová řízení vypisovaná v rámci projektů EU jsou publikována na [webu Evropské komise](#).

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Obchodní a ekonomická spolupráce mezi ČR a Zimbabwe je spíše sporadická. Vzhledem ke svízelnému stavu zimbawského hospodářství a nejistému vývoji v zemi nelze zřejmě předpokládat výrazné zlepšení této situace v nejbližší době. Přítomnost ČR v Zimbabwe byla nicméně posílena otevřením honorárního konzulátu ČR v Harare v únoru 2020.

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

(CZK tis.)	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz	30 294	42 565	20 946	44 289	56 376
Dovoz	25 518	26 312	50 318	45 249	38 015
Obrat	55 811	68 877	71 264	89 538	94 392
Saldo	4 776	15 252	-29 372	- 960	18 361

Zdroj: ČSÚ

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Nejvýznamnější položky vývozu z ČR do Zimbabwe za rok 2019:

Kód zboží	Název zboží	Objem CZK (tis.)
2837	Kyanidy kyanid-oxidy kyanidy komplexní	45 057
8471	Stroje automat zprac dat jednotky snímače ap	5 262
8543	Elektrické stroje a přístroje s vlastní individuální funkcí jiné	2 547
9619	Hygienické vložky,tampony,dětské	1 185

	pleny a pod. hygien. výrobky	
8538	Části přístrojů k ochraně el.obvodů,rozvaděčů	700
9014	Navigační přístroje	286
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje	265
8517	Telefonní přístroje ap	200
8473	Části strojů na automatické zpracování dat	148
9609	Tužky, pastelky, tuhy, pastely, kreslicí uhle, křídly	110

Zdroj: ČSÚ

Nejvýznamnější položky dovozu ze Zimbabwe do ČR za rok 2019:

Kód zboží	Název zboží	Objem CZK (tis.)
805	Plody citrusové čerstvé sušené	16 317
603	Květiny řezané na kytice ap čerstvé sušené aj	6 025
3902	Polymery propylenu olefinů v primár formách	5 227
2825	Hydrazin hydroxylamin soli zásady anorg apod	2 676
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	1 644
7202	Feroslitiny	1 626
810	Ovoce ostatní čerstvé	989
708	Luštěniny i vyluštěné čerstvé chlazené	803
6203	Obleky saka kalhoty komplety ap pánské chlap	515
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap z plastů	477

Zdroj: ČSÚ

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

Velvyslanectví ČR v Lusace neviduje žádnou výměnu v oblasti služeb mezi ČR a Zimbabwe.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

V Zimbabwe neexistuje žádná přímá česká investice či česko-zimbabwský joint-venture.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

-
- Dohoda o vědeckotechnické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Zimbabwe (Praha, 24. května 1983, nepublikováno).
 - Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Republiky Zimbabwe o kulturní a vědecké spolupráci (Harare, 23. 5. 1984, vyhláška 14/3 Sb. z 8. 3. 1985)

ČR a Zimbabwe v roce v roce 1999 sice podepsaly dohodu o podpoře a ochraně investic, následně ji však ratifikovala pouze ČR (notifikováno zimbabwe strany v roce 2001).

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

V Zimbabwe byly v posledních letech realizovány tzv. malé lokální rozvojové projekty v gesci Zastupitelského úřadu ČR v Lusace, zaměřené především na rozvoj školství. V roce 2020 však žádný tento projekt realizován není. Dalším nástrojem jsou projekty transformační spolupráce, zaměřené v posledních letech na účast mládeže ve volbách či boj se sexuálními obtěžováními a emancipaci studentek vysokých škol. V roce 2020 probíhá projekt na podporu občanské žurnalistiky.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

[Mapa globálních oborových příležitostí](#) zpracovaná Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu a agenturou CzechTrade se zaměřuje na perspektivní sektory, přičemž bere v úvahu exportní kapacitu na straně českého vývozu a strukturu a specifika místní ekonomiky. Výčet oborů je zaměřený na sektory, ve kterých na cílových trzích stabilně roste poptávka a v nichž v současné době není plně využit exportní potenciál České republiky.

Podkapitoly:

- 5.1. [Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty](#)
- 5.2. [Kalendář akcí](#)

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Prioritními oblastmi rozvoje hospodářství Zimbabwe jsou těžba nerostných surovin, zemědělství a potravinářský průmysl, energetika, stavebnictví a cestovní ruch. Perspektivní vývozní položky zahrnují jakostní potraviny, domácí potřeby všeho druhu, bižuterii, sklo a porcelán, chemikálie, hnojiva, telekomunikační zařízení, těžební zařízení a stavební stroje, strojní zařízení (i repasované), zemědělské stroje, strojní zařízení pro dřevo- a kovozpracující průmysl, zavlažovací systémy a úpravu vody, generátory, solární panely a další zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, vč. zapojení off-grid, dopravní prostředky (včetně malých letadel).

V rámci projektů financovaných ze zdrojů EU lze pro české subjekty spatřovat asi nejvyšší potenciál v oblasti zemědělství a agroprůmyslu. Konkrétně může jít mj. o poskytovatele poradenských služeb v oblasti mezinárodního obchodu se zemědělskými komoditami, konsorcia nabízející technickou pomoc či subdodavatele zemědělské infrastruktury (např. v Zimbabwe vysoce relevantních závlahových systémů).

Realizace výše uvedeného potenciálu je ovšem závislá na překonání finanční a politické krize a posílení reformního úsilí vlády.

5.2 Kalendář akcí

Výběr nejvýznamnějších veletrhů:

- [MineEntra](#), veletrh v oboru těžby a infrastruktury, konaný ve městě Bulawayo každoročně v červenci
- [Zimbabwe International Trade Fair](#), největší všeobecná výstavní akce v zemi. Koná se každoročně koncem dubna v městě Bulawayo
- **Harare Agricultural Show** – zemědělská výstava, která se koná každoročně v Harare koncem srpna, pořádá [Zimbabwe Agricultural Society](#)
- Pro další jednorázové akce a veletrhy viz webové stránky [Zimbabwe International Trade Fair Company](#).

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Zimbabwský trh je relativně malý a kupní síla většiny obyvatel nízká. Místní dovozci a spotřebitelé jsou navíc zásadně omezováni nedostatkem finanční hotovosti a nízkou dostupností dovozních úvěrů. Vyšší potenciál pro vývozce nabízí širší regionální orientace na země SADC. České zboží se na trhu setká s velmi silnou jihoafrickou konkurencí a rychle rostoucími dovozy levného čínského zboží.

Podkapitoly:

- 6.1. [Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej](#)
- 6.2. [Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu](#)
- 6.3. [Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku](#)
- 6.4. [Požadavky na propagaci, marketing, reklamu \(využití HSP\), významné veletrhy a výstavy v teritoriu](#)
- 6.5. [Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)
- 6.6. [Trh veřejných zakázek](#)
- 6.7. [Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka](#)
- 6.8. [Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk\(y\), státní svátky, pracovní a prodejní doba](#)
- 6.9. [Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria \(oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince\)](#)
- 6.10. [Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR](#)
- 6.11. [Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU](#)

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Situace v Zimbabwe je pro české vývozce komplikovaná z mnoha důvodů. Vedle faktorů, působících v řadě zemí oblasti (nízká kupní síla, geografická vzdálenost, pracnost případu, nedůvěra v serióznost partnera, korupce, atd.) existují i specifické faktory, zejména nedostatek finanční hotovosti, orientace na tradiční (především jihoafrické) dodavatele a neexistence smluvní základny. Navázání vztahu s místním spolehlivým partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem) je základní podmínkou úspěšného obchodu.

Zboží je do Zimbabwe většinou dováženo nákladními automobily přes přístav v Durbanu (JAR), méně Beira (Mosambik). U dodávek strojů a složitějších zařízení zákazník očekává dostatečnou dostupnost náhradních dílů a servis, distributor by tedy měl být schopen poskytovat kvalitní služby v místě. České zboží je v Zimbabwe prakticky neznámé a české firmy dosud nemají v Zimbabwe vybudovanou síť místních zástupců. Spotřební zboží lze na zimbabwském trhu uplatnit prostřednictvím distributorů a velkoobchodů, které mají etablované distribuční kanály pro místní rozsáhlé maloobchodní řetězce (OK, TM, Pick n Pay, Bon Marché, Spar). Základním kritériem většiny potenciálních distributorů je cena, která musí i po započítání nákladů na dopravu a zvýšená cla být konkurenceschopná vůči jihoafrickým dodavatelům. Přímý osobní styk s distributorem/klientem je základním předpokladem prodejního úspěchu.

V Harare a Bulawayu funguje [Obchodní informační centrum Zimbabwe–EU \(EBIC\)](#), jehož posláním je především zvyšování informovanosti zimbabwských subjektů (včetně malých a středních podniků) ohledně trhu EU, možných obchodních partnerů z EU (dovozců i vývozců), celních předpisů, fytosanitárních standardů, požadavků na ochranu spotřebitele atd., aktuálních obchodních příležitostech, výstavách a veletrzích v EU apod. EBIC tak představuje vhodné místo pro získání obchodních kontaktů.

6.2 Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Vzhledem k tomu, že Zimbabwe nemá přístup k moři, je dovoz zboží do země logisticky poměrně náročnější. Zdlouhavé

celní řízení zvyšuje náklady na uskladnění zboží, korupce zvyšuje finanční náročnost obchodních operací, časová náročnost spojená s vyřizováním celních formalit je vysoká. Český vývozce musí dovozci dodat ve dvou kopiích povolení k dovozu (Bill of Entry), deklaraci o hodnotě zboží, faktury, které musí obsahovat jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství. Dále je třeba dokládat osvědčení o původu zboží, lodní nákladový list (Bill of Lading) nebo letecký nákladový list (Air Waybill), balící list (Packing List).

Výběrem cel je pověřen Zimbabwský finanční úřad: [Zimbabwe Revenue Authority \(ZIMRA\)](#), na jehož webu lze najít podrobné informace ohledně celních pravidel a procedur. Celní sazby závisí na druhu zboží, v zásadě existuje základní celní sazba (pro většinu zboží ve výši 15–20 %, výrobní zařízení 0 %, látky 5 %, luxusní zboží 60 %), celní přírážka 10 % a DPH 14,5 %. Na zboží původem ze zemí COMESA nebo SADC se vztahují preferenční celní sazby. Celní sazby u 80 % dováženého zboží z EU se budou do roku 2022 postupně odbourávat v souladu s uzavřenou prozatímní dohodou o hospodářském partnerství (iEPA). Kompletní [celní sazebník](#) je k dispozici na webu ZIMRA.

Dovoz a vývoj některých položek vyžaduje zvláštní povolení či licenci (např. licenci [Úřadu pro kontrolu léčiv Zimbabwe](#) v případě léků nebo povolení Ministerstva zemědělství nebo veterinární správy u základních potravin/zemědělské produkce, výrobků rostlinného či živočišného původu, osiva, živých rostlin a zvířat). Zvláštní povolení na dovoz a vývoz se rovněž týkají jaderných technologií, radioaktivních látek, zbraní, munice, polodrahokamů a drahých kamenů, zlatnického zboží, sycených nápojů, textilu a oděvů. Dovoz zbraní (loveckých) povoluje úřad pro registraci zbraní. Velmi zdoluhavá licenční řízení ztěžují dovoz léků i potravinových doplňků. Zakázán je dovoz omamných látek, pornografických materiálů a materiálů ohrožujících mravnost, zboží vyrobeného vězni, padělků, vystřelovacích nožů, bělicích krémů obsahujících rtuť.

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Zahraniční společnosti mohou na zimbabwském trhu operovat prostřednictvím zahraniční pobočky (foreign branch) či svého zastoupení (representative office), preferovanou (a nejrozšířenější) formou společnosti se zahraniční účastí je ovšem joint-venture s místním partnerem. Zimbabwe Investment Authority funguje jako tzv. jednotné místo (one stop shop), které by mělo pomoci všechny formality spojené se založením podniku vyřídit. Rovněž je možné využít služeb místního právníka. Prvním krokem k založení společnosti je registrace jména firmy v obchodním rejstříku ([Zimbabwe Companies Registry](#) - ZCR). Společnost se zakládá na ustavující valné hromadě, kde se sejdou zakládající společníci, nebo jejich zástupci (nutná plná moc ověřená notářem). Základní jmění se vloží na účet v bance. Dále je třeba ZCR předložit společenskou smlouvu (musí mj. obsahovat přesné jméno a sídlo firmy, právní formu, základní kapitál, datum založení, jména všech statutárních zástupců) a stanovy. Dále se společnost musí registrovat u daňového úřadu ([Zimbabwe Revenue Authority](#) - ZIMRA), sociálního úřadu ([National Social Security Authority](#)), a Fondu pro rozvoj pracovní síly ([Manpower Development Fund](#)). Posledním krokem je získání licence místního správního orgánu (radnice, magistrát). Založení společnosti musí být veřejně publikováno.

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Propagace, marketing a reklama jsou vcelku dobře rozvinuté a v zásadě se metody neliší od evropských. Běžnými způsoby jsou inzeráty v tisku a odborných časopisech, velkoplošné billboardy, reklamní spoty v televizi či rádiu. Lze využít všech hromadných sdělovacích prostředků. Rychle roste význam propagace prostřednictvím internetu a sociálních sítí. Nejvýznamnějšími tištěnými médii jsou deníky The Herald, Daily News a NewsDay. Práva na televizní vysílání má pouze státem ovládaná ZBC, která provozuje též několik rozhlasových stanic. [Seznam médií s kontakty](#) je k dispozici na webových stránkách Media Institute of Southern Africa.

Nejvýznamnější veletrhy a výstavy jsou uvedeny v kapitole 5.2.

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Zimbabwe je signatářem většiny standardních mezinárodních úmluv a protokolů zaměřených na ochranu duševního vlastnictví, včetně Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a Pařížské úmluvy. Jako člen WTO je Zimbabwe signatářem dohody TRIPS. Zimbabwe je rovněž členskou zemí WIPO (World Intellectual Property Organization). Zimbabské zákony duševní vlastnictví chrání, nicméně prodej pirátských hudebních nahrávek, počítačového softwaru a dalších padělků je velmi rozšířený a vláda nemá capacity ho potlačit.

6.6 Trh veřejných zakázek

Prostřednictvím veřejného výběrového řízení by podle zákona měly být zadávány všechny státní zakázky, jejichž objem překročí 300.000 USD. Pro koordinaci a dohled nad vypisovanými tendry byl zřízen zvláštní úřad, [Procurement Regulatory Authority of Zimbabwe](#), u něž by se měli zájemci o veřejné zakázky registrovat. Žádný centrální on-line registr veřejných tendrů v Zimbabwe neexistuje, tendry jsou publikovány především v denním tisku nebo na internetu ([Zimbabwe Tenders](#)). Účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace s nutným zajištěním relevantních informací ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru. To bez stálé přítomnosti na místním trhu není prakticky možné. Pokud má účastník, který v tendru neuspěl, pochybnosti o regulérnosti soutěže, může do 14 dnů od vyhlášení výsledku tendru podat odvolání k výše uvedenému úřadu.

V případě významných zakázek však velmi často rozhoduje vláda bez výběrového řízení, přičemž mnohdy tento proces bývá velmi netransparentní. Zahraniční firmy dávají většinou přednost účasti v tendrech vypisovaných zahraničními institucemi či donory (EU, Světová banka, Africká rozvojová banka, atd.), které mají zajištěné financování.

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Zimbabwe je členem Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), Overseas Private Investment Corporation (OPIC), přistoupilo k Mezinárodní konvenci o urovnávání investičních sporů (ICSID) z roku 1965, k Newyorské konvenci o uznávání a provádění zahraničních soudních rozhodnutí z roku 1958 a je rovněž členem UNCITRAL (UN Commission on International Trade and Arbitration Law). Přes členství v těchto dohodách, zimbabské soudy většinou rozhodnutí cizích soudů a arbitráží neuznaly. Problémem je rovněž řešení obchodních sporů přímo před zimbabskými soudy. Zimbabská justice v minulosti prokázala velmi liknavý přístup k ochraně zahraničních investorů především v případě vyvlastnění farem. Rozhodnutí soudů navíc místní elity nerespektují. Jako všude na světě je proto dobře sepsaná obchodní smlouva (nejlépe místním právníkem) zásadním předpokladem pro předcházení a řešení obchodních sporů. Je vždy třeba důkladně prověřit místního partnera (due dilligence). V obchodní smlouvě je třeba vždy specifikovat místo řešení sporů (pokud možno v zahraničí). S řešením sporů jsou obvykle spojeny vysoké náklady, zásadně se proto doporučuje řešení sporu dohodou, resp. mimosoudní vyrovnání, pro zabránění dlouhému a nákladnému řízení.

Pro dodavatelsko-odběratelské vztahy je nejobvyklejší praxí platba předem (při nižších objemech) nebo neodvolatelný akreditiv. Při opakovaných dodávkách a dobré znalosti obchodního partnera lze přistoupit i na platbu po dodávce zboží (vzhledem k nedostatku finančních prostředků v místních bankách je ale nutné počítat s dlouhými platebními lhůtami).

Hlavním problémem místního trhu je dlouhodobá ekonomická nestabilita a legislativní nejistota, nízká kupní síla převážně většiny obyvatel, chaotická měnová politika a všeobecný nedostatek finančních prostředků, zejména deviz.

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Ve zvyklostech a ve způsobu jednání je patrná britská tradice. Úřady jsou většinou víceméně funkční, nicméně rozhodovací procesy státních institucí jsou obecně těžkopádné a zdlouhavé. Běžné zdvořilosti jsou v obchodních kontaktech dodržovány a obchodníci by na jednání měli přicházet vždy v obleku a kravatě. Konzervativní oblékání se doporučuje i ženám. Obchodní atmosféra však bývá všeobecně méně formální než v mnoha evropských zemích. Úředním jazykem Zimbabwe byla původně jen angličtina, nová ústava schválená v roce 2013 však uznává 16 oficiálních jazyků (kromě převládající šonštiny, ndebelštiny a angličtiny i veškeré minoritní jazyky a znakovou řeč). Šonštinu (Shona) aktivně využívá cca 70 % obyvatelstva a ndebelštinu (Sindebele) 30 %. Angličtinu ovládá většina obyvatel i mimo velká sídla a je jednoznačně dominujícím jazykem v obchodních stycích.

Oficiální státní svátky:

- 1. leden - New Year's day (Nový rok)
- 21. únor - Robert Mugabe National Youth Day (Národní den mládeže Roberta Mugabeho)
- Velký pátek, Velikonoční pondělí (pohyblivé)
- 18. duben - Independence Day (Den nezávislosti - oficiální státní svátek země)
- 1. květen - Worker's Day (Svátek práce)
- 25. květen - Africa Day (Den Afriky)
- druhé srpnové pondělí - Heroes' Day (Den hrdinů)
- druhé srpnové úterý - Defence Forces Day (Den ozbrojených sil)
- 22. prosinec - National Unity Day (Den národní jednoty)
- 25. prosinec - Christmas Day (1. svátek vánoční)
- 26. prosinec - Boxing Day (2. svátek vánoční)

Další svátky může vyhlásit osobně prezident republiky jako dodatečné dny volna. Pokud svátek padne na sobotu či neděli, volno je následující pondělí.

Obvyklé úřední hodiny na úřadech:

- pondělí – pátek od 08:00 hod. do 16:30 hod.

Obvyklá otevírací doba bank:

- pondělí – pátek od 08:00 hod. do 15:00 hod.
- sobota od 08:00 hod. do 11:30 hod.

Obvyklá otevírací doba v obchodech:

- pondělí – pátek od 8:00 do 17:00 hod., často s polední přestávkou, supermarkety do 20:00 hod. bez polední přestávky
- sobota od 8:00 do 12:30 hod. (supermarkety do 20.00)
- neděle od 8:00 do 20:00 hod. (pouze supermarkety)

Úřední hodiny a otevírací doby obchodů se však mohou lišit podle lokalit i podle praktických okolností (typicky jsou zkracovány např. v případě výpadků dodávek elektrické energie).

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Vstupní víza a poplatky:

Občané ČR mohou obdržet turistická víza na kterémkoli zastupitelském úřadě Zimbabwe nebo na hraničních přechodech včetně všech tří mezinárodních letišť (Harare, Bulawayo, Victoria Falls). Poplatek za udělení víza na hraničním přechodu je: 30 USD za jeden vstup (platnost 30 dní), 45 USD za dva vstupy. Platí se v hotovosti. Doporučuje se mít připravenou přesnou částku v amerických dolarech. Do formuláře (k dispozici na každém přechodu) je nutno uvést jako účel cesty „Tourism“, pro jiné účely nelze vízum na přechodu získat.

Pro pobyt v turistické oblasti Viktoriiniých vodopádů lze využít nově zaváděné KAZA vízum. To opravňuje k pobytu v Zambii i Zimbabwe a jednodennímu výletu do Botswany (Chobe National Park). Vízum lze pořídit na mezinárodních letištích v Lusace, Livingstone, Harare a Victoria Falls, následně na hraničních přechodech v Livingstone (Zambie), Victoria Falls (Zimbabwe) či Kazungula (Botswana). Vízum lze uplatnit pouze na těchto vybraných přechodech, ostatní hraniční přechody mezi Zambii a Zimbabwe toto vízum neuznávají (např. Chirundu na trase Lusaka - Harare). Více informací na stránkách <https://www.zambiaimmigration.gov.zm/kaza-univisa/>.

Žádosti o jiný druh víza je nutno podat na: Velvyslanectví Zimbabwe v Berlíně, Kommandantenstrasse 80, 10117 Berlin, tel.: +49/30/206 22 63, fax: +49/30/206 22 63. Získání víza na zimbabwském velvyslanectví může být zdoluhavé, protože konzulární úředník nemůže vízum vydat bez souhlasu imigrační policie v Harare. Na souhlas se může čekat několik dnů, ale i několik týdnů.

Celní předpisy:

Do Zimbabwe lze bezcelně dovézt zboží určené k osobní spotřebě v místě, nepřesahující hodnotu 300 USD. Do toho lze zahrnout max. 5 litrů alkoholických nápojů na osobu starší 18 let, z čehož mohou být max. 2 litry destilátů. Dovoz předmětů osobní potřeby, které budou návštěvníkem opět vyvezeny zpět ze země, nepodléhá omezení. Dovoz zahraniční měny není omezen. Doporučuje se ale celkovou sumu v zahraniční měně dováženou do Zimbabwe deklarovat při příjezdu na celnici. Je nezákonné opouštět Zimbabwe s více než 2 000 USD v hotovosti (nebo ekvivalentem).

Specifika:

Zimbabwe se potýká s dlouhodobou ekonomickou, finanční, energetickou a humanitární krizí. Společně se zdražováním a častou nedostupností pohonných hmot, léků a potravin, inflací v řádech stovek procent, přerušením některých veřejných služeb a kritickým nedostatkem elektřiny (výpadky až 18 hodin denně) vznikla výbušná směs, která pravidelně vede k vypuknutí masových protestů a stávkám státních zaměstnanců. Proti demonstracím policie zasahuje velmi tvrdě za použití slzného plynu, obušků a dalších donucovacích prostředků.

Cizincům se proto důrazně doporučuje vyhnout se všem shromážděním, zejména těm politickým. Fotografování příslušníků policie a ozbrojených sil či demonstrací není povoleno. Oblast kolem State House v Harare (oficiální sídlo prezidenta) je hlídána ozbrojenými členy prezidentské gardy. Ti nedovolují postávání v okolí objektu motoristy, cyklisty nebo chodci a fotografování je přísně zakázáno. Silnice v této oblasti jsou v noci uzavřené (od 18:00 do 06:00). Focení vojenských zařízení, vládních budov a jiných strategických objektů (mezi něž patří také nádraží či letiště) je zakázáno.

Ceny jsou obecně uváděny v zimbabwských (RTGS) dolarech, ale někde mohou být akceptovány americké dolary. Před provedením transakce hodné zkontrolovat, zda je uvedená cena v zimbabwských nebo v amerických dolarech, protože symbolem obou je \$. Před každou transakcí se doporučuje zkontrolovat směnné kurzy. Je nezákonné směniti cizí měnu kdekoli jinde než u oficiálně licencovaných prodejců (např. banky nebo směnárny).

Hroutící se ekonomika navíc vede k nárůstu zločinnosti, kapsářství, vloupání do zaparkovaných vozů i do rezidencí a bytů, atd. Nedoporučuje se viditelné nošení větších obnosů peněz a cenností či pěší pohyb ve městě po setmění, apod. V některých částech země dochází k omezování dodávek vody. Mobilní sítě i pevné linky jsou nespolehlivé.

Při cestách do Zimbabwe není povinné žádné očkování, doporučuje se však očkování proti žluté zimnici, meningokokové encefalitidě a žloutence typu A i B. V Zimbabwe je masově rozšířeno onemocnění AIDS. Jestliže cestovatel přijíždí z oblastí, kde se vyskytuje žlutá zimnice (většina zemí tropického pásu Afriky a Jižní Ameriky), může být vyzván, aby očkovací průkaz předložil při vstupu do země. V níže položených oblastech (především jezero Kariba, Viktoriiny vodopády a oblasti národních parků Hwange a Gonarezhou a jejich okolí) se doporučuje užívat profylaxi proti malárii. Ve vyšších nadmořských výškách, v nichž mj. leží největší města Harare a Bulawayo, je nebezpečí nakažení touto chorobou nízké. Tam, kde není k dispozici nezávadná voda, existuje riziko nákazy cholerou. Voda používaná k osobní hygieně v hotelích a jiných ubytovacích zařízeních zaměřených na cizince je většinou nezávadná, nedoporučuje se však k pití. Rovněž se nedoporučuje konzumovat potraviny připravované na ulici. Naopak lze doporučit až úzkostné dodržování základních hygienických zásad.

V Zimbabwe se jezdí vlevo. Maximální povolená rychlost v obci je 60 km/h a mimo obec 120 km/h. Hlavní silniční tahy jsou zpoplatněny. Pokud pobyt nepřesáhne 90 dnů, lze použít řidičský průkaz vydaný v ČR, doporučuje se ale používat mezinárodní řidičský průkaz. Dopravní nehody jsou v Zimbabwe častou příčinou úmrtí a zranění. Na silnicích jsou často hluboké výmoly. Semaforey jsou často mimo provoz. Cestovatelům se doporučuje uposlechnout veškeré příkazy dopravní policie, zastavit se u policejních kontrol a mýtných bran a na požádání předložit doklady. Pokud kolem vás projíždí prezidentská kolona v kterémkoli směru, okamžitě zastavte, nezastavení znamená přestupek. V minulosti došlo k řadě incidentů, kdy bezpečnostní složky zatýkaly řidiče za zastavení na špatném místě nebo za to, že se nezastavili dostatečně brzy.

Země trpí častým nedostatkem pohonných hmot, před čerpacími stanicemi se tvoří dlouhé fronty. Některé společnosti (např. PUMA) nabízejí možnost zakoupení karty s kreditem na palivo za USD, následně lze tankovat u stojanů označených DFI (Direct Foreign Import), tyto bývají dobře zásobené palivem a bez front. DFI stojany jsou ale k dispozici pouze u malého počtu vybraných čerpacích stanic.

Bleskové záplavy v období dešťů (listopad až duben) mohou uzavřít některé silnice.

Veřejná doprava je na nízké úrovni. Autobusová doprava mezi největšími městy je charakterizována širokou nabídkovou škálou sahající od minibusů po klimatizované moderní autobusy. Technická kvalita vozového parku místních dopravců je vysoce variabilní. I u nových autobusů v dobrém technickém stavu ovšem platí, že jejich řidiči nerespektují pravidla silničního provozu, a jejich pasažéři jsou tak častými oběťmi dopravních nehod. Mimo hlavní tahy je pak osobní doprava často omezena na placený autostop či vůbec neexistuje.

Osobní vlaková doprava je na vybraných úsecích v provozu (např. Bulawayo – Victoria Falls, Harare – Mutare), je však nespolehlivá a zejména noční spoje jsou velmi rizikové z důvodu zvýšené kriminality.

Vnitrostátní leteckou dopravu zajišťují státní Air Zimbabwe a soukromá společnost FastJet. Air Zimbabwe bylo zamítnuto povolení k provozování letů do EU, protože letecká společnost nebyla schopna prokázat, že splňuje mezinárodní bezpečnostní normy. Doporučuje se proto preferovat spíše druhou ze jmenovaných leteckých společností.

V Zimbabwe převládají konzervativní postoje k vztahům stejného pohlaví, zejména mezi muži. Sex mezi muži je podle místních zákonů považován za „sexuální deviaci“ a „nepřirozený sexuální akt“, který je nezákonný. Stíhání je ovšem vzácné. Veřejné projevy náklonnosti mohou způsobit přestupek bez ohledu na pohlaví.

Vlastnictví nebo dovoz pornografického materiálu je zakázáno. Sankce za držení, užívání nebo obchodování s nelegálními drogami jsou přísné a pachatelé mohou očekávat vysoké pokuty nebo vězení.

Na Zimbabwe je nadále uvaleno zbrojní embargo EU. V současné době je podle českého práva nezákonně vzít (byť jen dočasně) do Zimbabwe střelné zbraně. Pro civilisty je protizákonné nosit jakoukoli formu oblečení vyrobeného z maskovacího materiálu.

Zimbabwe je smluvní stranou Úmluvy CITES, která zakazuje obchod se slonovinou. Je nezákonně nakupovat, prodávat, zabíjet nebo zajímat jakékoli chráněné divoké zvíře nebo obchodovat s jeho částmi bez licence. V případě porušení těchto pravidel hrozí trest odnětí svobody až do výše devíti let.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

V případě zaměstnávání nerezidentních cizinců je nezbytné získat pracovní povolení a následně povolení k pobytu od Imigračního úřadu, k čemuž je třeba doložit potvrzení o nabídce zaměstnání od budoucího zaměstnavatele, dohodnutou mzdu, podmínky práce, důkaz, že pozice byla inzerována v Zimbabwe, chybí pro ni v místě expertiza a nebude v dohledné době nalezen způsob, jak tuto lokální expertizu zajistit. Všeobecně lze konstatovat, že se jedná o zdoluhavý, administrativně náročný proces. V případě investic nad 100 000 USD bývá pracovní povolení pro cizince zpravidla uděleno na tři roky s možností prodloužení na pět let.

Vláda pobízí zahraniční firmy k maximálnímu využití místních pracovních sil. Zaměstnávání místních sil se řídí Zákoníkem práce (Labour Law), který velmi rigidně chrání práva zaměstnanců a omezuje pracovní trh. Propustit místního zaměstnance je velmi obtížné, v každém případě má nárok na vysoké odstupné.

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Neexistuje žádná mezistátní dohoda o vzájemném poskytování zdravotnické péče, za veškerá ošetření je třeba zaplatit v hotovosti. Zdravotnická zařízení v Zimbabwe trpí vážným nedostatkem základního přístrojového vybavení a materiálu. Před ošetřením (a to i v urgentním případě) obvykle vyžadují zálohu předem. Uspokojivou lékařskou péči lze zajistit pouze v největších městech, v případě vážného onemocnění nebo úrazu může být jediným řešením urychlený transport např. do Jihoafrické republiky.

Nouzová telefonní čísla:

994 – rychlá záchranná pomoc

993 – hasiči

995 – policie (v Harare lze využít též telefon +263 4 777777)

Funkčnost těchto spojení je ale nestálá a ani úspěšné spojení s operátorem nezaručuje rychlou a kompetentní reakci. Zejména mimo velká města mohou být pohotovostní linky zcela nepoužitelné.

Z dostupných nemocnic lze doporučit:

- **Avenues Clinic**, Corner Baines &, Mazowe St, Harare, +263 8677 006175.
- **Trauma Centre Borrowdale**, 1 Borrowdale Lane, Harare, nonstop hotline: +263 0776133599 / 0773174123, <http://traumazim.com/>.

Jen některé nemocnice mají vlastní ambulantní vozy. V největších městech a hlavních turistických destinacích fungují stanice soukromé rychlé záchranné služby MARS (www.mars.co.zw). Před cestou se doporučuje ověřit, zda sjednané cestovní připojištění hradí i zásahy této soukromé firmy. V opačném případě lze přímo v Zimbabwe sjednat minimálně měsíční pojištění zajišťující příjezd sanitního vozu v případě potřeby.

7. Kontakty

Pro Zimbabwskou republiku je příslušné Velvyslanectví České republiky v Lusace. V únoru 2020 byl otevřen Honorární konzulát ČR v Harare.

Podkapitoly:

- 7.1. [Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)
- 7.2. [Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu \(CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra\)](#)
- 7.3. [Praktická telefonní čísla v teritoriu \(záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.\)](#)
- 7.4. [Internetové informační zdroje](#)

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Lusace

4, Twin Palm Road, Kabulonga Lusaka, Zambie

Tel.: +260 211 269 878

E-mail: lusaka@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/lusaka

Nouzová linka pro občany ČR: +260 966 732 849

Honorární konzulát ČR v Harare

15 Cambridge Rd., Unit 9, Newbridge, Harare

Vedoucí úřadu: Ivana Summerfield

Tel.: +263 772 403 426

E-mail: harare@honorary.mzv.cz ivanajuhnova@gmail.com

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

Česká centra, CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism nejsou v Zambii zastoupeny. Nejbližší kancelář agentury CzechTrade se nachází v Jihoafrické republice.

Zahraníční kancelář CzechTrade v Johannesburgu

Vedoucí ZK: Petr Haramul

Fyzická adresa: 357 Rivonia Boulevard, Rivonia, Johannesburg

Poštovní adresa: P. O. Box 3520, 2128 Rivonia, Republic of South Africa

Tel: +27 10 035 0235 mobil: +27 76 026 9040, e-mail: petr.haramul@czechtrade.cz Web: www.czechtrade-sa.co.za

Relevantní kontakty v ČR:

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Odbor ekonomické diplomacie

Loretánské nám. 101/5, 118 00 Praha 1 - Hradčany

Tel: 22418 2592, e-mail: oad@mzv.cz

Odbor států subsaharské Afriky

tel: 22418 2630

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Odbor zahraničních ekonomických politik II

Na Františku 32, 110 15 Praha 1

Tel: 224 851 111

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Tísňové telefonní linky:

994 – rychlá záchranná pomoc

993 – hasiči

995 – policie (v Harare lze využít též telefon +263 4 777777)

Funkčnost těchto spojení je ale nestálá a ani úspěšné spojení s operátorem nezaručuje rychlou a kompetentní reakci. Zejména mimo velká města mohou být pohotovostní linky zcela nepoužitelné.

Z dostupných nemocnic lze doporučit:

- **Avenues Clinic**, Corner Baines &, Mazowe St, Harare, +263 8677 006175.
- **Trauma Centre Borrowdale**, 1 Borrowdale Lane, Harare, nonstop hotline: +263 0776133599 / 0773174123, <http://traumazim.com/>.

Jen některé nemocnice mají vlastní ambulantní vozy. V největších městech a hlavních turistických destinacích fungují stanice soukromé rychlé záchranné služby MARS (www.mars.co.zw). Před cestou se doporučuje ověřit, zda sjednané cestovní přípojištění hradí i zásahy této soukromé firmy. V opačném případě lze přímo v Zimbabwe sjednat minimálně

měsíční pojištění zajišťující příjezd sanitního vozu v případě potřeby.

7.4 Internetové informační zdroje

- [ZimTrade](#) – Národní organizace pro rozvoj a propagaci obchodu
- [Zimbiz](#) – nestátní web zaměřený na zimbabwské obchodníky
- [Reserve Bank of Zimbabwe](#) – centrální banka
- [Zimbabwe National Statistics Office](#) – národní statistický úřad
- [Zimbabwe Revenue Authority](#) – finanční a celní úřad

Média:

- [The Financial Gazette](#)
- [Zimbabwe Independent](#)
- [The Herald](#)
- [Daily News](#)
- [News Day](#)
- [Chronicle](#)
- [The Standard](#)
- [Zimbabwe Broadcasting Corporation](#)